

မို့ဟ်ထဍုဟ်

ဝေါဟာရ ‘မို့ဟ်ထဍုဟ်’ ဝံ ပွဲအဘိဓာန်အာဟာလီဒေဂ် နဲပံင်မအခပ်တုဟ်ဒိုင်ညိရ။ ညးထွေးလပ် ‘မို့ဟ်ထဍုဟ်’ တဲ ထွေးလပ်ဒဒ်ပိုင်ကြိယာမဲ့တဲ ညးကိုလပ်အဓိပ္ပါယ် v. to be obstinate, to be stubborn, to be obdurate ရ။ ပွဲအဘိဓာန်မန်ဗာအာထောန်သိုင်ဂ် ဝေါဟာရ ‘မို့ဟ်ထဍုဟ်’ ဝံ ဂ် ဟံမဲ့ဒေက်ဒိုင်ရ။ ပွဲလိက်မဲ့ မန်ဍုင်သေဝိတ်လပ်ဂ် နဲပံင်မအခပ်တုဟ်မဲ့ပုန် ‘မို့ဟ်ထဍုဟ်’ ဝံဆို ကေတ်ရ။ အဓိပ္ပါယ်အာဟာလီဒေမကိုလပ်ဂ် ဒးကွဲဗတ်ဘာသာဗာမူး ‘ခေါင်းမာသည်’/ ‘ဆိုဆုံးမရ ခက်သည်’ မန်ရ။ ညံင်အဓိပ္ပါယ်အာဟာလီဒေမကိုလပ်ဂ် ဆဲမဲ့ဒွဲကိုလေပ် အဲဟံဂ်ညာတ်လပ်ဏီရ။

ဗွဲစွတ်တုန် ဝေါဟာရ ‘မို့ဟ်ထဍုဟ်’ ဝံ မှုလအာအဓိပ္ပါယ်မတုပ်သုဟ် မန်တ a synonym ကောံဝေါဟာရဂမ္တိုင် မပွဲ‘ကြံကြံ’၊ ‘ကြံင်မို့ဟ်’၊ ‘ဒြိုဟ်သကာတ်’၊ ‘သကာတ်မြဟ်’၊ ‘သ္မိုသ္မို’၊ ‘ခ ဇန်’၊ ‘သဟာသီ’ ‘ဇော်ကိုဒေါသ’ တအံင်တအံင်ရ။ ဗွဲဘာသာဗာမူး မဂပ်ဂပ်ပွောအံင်ဝတ်အဓိပ္ပါယ် ကောံဝေါဟာရဂမ္တိုင် ‘ရုန်ရင်း’၊ ‘ကြမ်းကြုတ်’၊ ‘ကြမ်းတမ်း’၊ ‘ခက်ထန်’၊ ‘ရက်စက်’၊ ‘နိုင်ထက် ကလူမှု’/ ‘အမျက်ဒေါသကြီး’ တအံင်ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေဂ်လိက်တုန် to be cruel, to be fierce, to be harsh, to be violent, to be passionate, to be hard-hearted, to be tyrannical မန်ရ။ ညံင်ပိုလွတ်ဂွဲစိစတ်အာ ပယိုက်ဥဒါဟ်ဂမ္တိုင်ဗွဲသွပ်ဝံရ။

- ကောန်တြုံသိုင်မဲ့ ဒုဋ္ဌကုမာဂးယု၊ ကြံင်မို့ဟ်သကာတ်မြဟ် မိမဝေတ်ဗတောန်ဟံမာန်၊ က လောဗော်သွေး ဝေတ်ဗတောန်လေပ်ဟံကေတ်၊ အမတ်ဒကိုပ်ပွာန်တံ ဝေတ်ဗတောန်လေပ် ဟံကေတ်။ ကာလဂ် သာ်ဝံသိုင်ချပ် “ကောန်အဲဝံဂ် ဝေင်ကောန်ဏုသိမဲ့တဲ ညးသ္မာင်ဝေတ် ဗတောန်မာန်ဟံမဲ့ရ” (ဂးတဲ) သိုင်ဂိုင်ကေတ်ကောန်တြုံဂ်တဲ တိတ်အာဇရောင်ဗောဓိသတ် (ဏုသိ)တဲ “ယံကောန်တု၊ ကောန်အဲဒိုင်မဲ့ဂ် မို့ဟ်ထဍုဟ်သကာတ်မြဟ်လောန်အံ။ ပို ဒိုင်ဝေတ်ဗတောန်ဟံမာန်အံ။ သုတ်ဂ် နဥပါယ်မဲ့ ကောန်တုဝေတ်ညိရအံ” သိုင်ဂး။ သုတ်ဂ် ဝိုင်ကိုဗောဓိသတ်တဲ သိုင်စံအာရ။ (၅၅၀။ ၉-၁၄၉။ ပ-၄၁၈။ အစွဲဝံ။) (မို့ဟ်ထ ဍုဟ် = ကြံင်မို့ဟ်။ သ္မာတ်မြဟ်။) ပွဲမူဗာ/ ထိုမင်းအားကား ဒုဋ္ဌကုမာရမည်သော သား သည်ဖြစ်၏။ ရုန်ရင်းကြမ်းကြုတ်၏။ မင်းသည် ဆုံးမအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်သလျှင်က တည်း။ ကြွင်းကုန်သောဆွေမျိုးတို့သည်လည်း ဆုံးမအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်သလျှင်က တည်း။ အမတ်တို့သည်၎င်း ပုဏ္ဏားတို့သည်၎င်း တပေါင်းတည်းဖြစ်ကုန်၍ — ဆိုကုန် သော်လည်း စကားကိုယူစိမ့်သောငှာ မတတ်နိုင်ကုန်။ မင်းသည် “ငါ့အရှင်ဖြစ်သော သီ လရှိသော ရသေ့ကိုထား၍ တပါးသော ဤမင်းသားကို ဆုံးမခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောသူ မည်သည်မရှိ။ ထိုရသေ့သည်သာလျှင် ထိုမင်းသားကို ဆုံးမနိုင်လတ္တံ့” ဟု ထိုမင်းသား ကိုခေါ်၍ ဘုရားလောင်းထံသို့သွား၍ “အရှင်ဘုရား၊ ဤဒုဋ္ဌကုမာရမင်းသားသည် ရုန်ရင်း

ကြမ်းကြုတ်၏။ အကျွန်ုပ်တို့သည် ဆုံးမအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်ကုန်။ အရှင်ဘုရားတို့သည် ထိုမင်းသားကို တခုသောအကြောင်းဖြင့် ဆုံးမပါကုန်လော့” ဟု မင်းသားကို ဘုရားလောင်းအား အပ်နှင်းခဲ့၍ ဖဲ၏။ (၅၅၀။ ပ-၆၁၅/၆၁၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ Now the king had a **fierce and passionate** son who was known as Prince Wicked, who was beyond the control of his father and kinsfolk. Councillors, brahmins and citizens all pointed out to the young man the error of his ways, but in vain. He paid no heed to their counsels. And the king felt that the only hope of reclaiming his son lay with the virtuous ascetic. So as a last chance he took the prince and handed him over to the Bodhisatta to deal with. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-318)

- “—၊ ညးဗျင်တံဂမ္ဘိုင်ဂ် ခေသုးရ၊ သုတ်ကောန်တြာပုံ ဝိန်သွတ်တဏီလေဝ် မ္ဗိုဟ်ဇ ချိုဟ်ကြံသကာတ်ကြံကြတ်ရောင်။ ကောန်တြာသိုင် ကာလဇ္ဇော်အာ ပကင်ရင်ကိုန်ဗျင်တဲ့ သိက်ပိုဒိုင်ဒပ်မာန်ရော။ နိဿဲကိုကောန်သိုင်ဝံတဲ့ သိုက်ကိုကလိဝံဒတဲမြမောင် စိုတ်ဟံ့မွဲရ ညးဂမ္ဘိုင်ဂ်းတဲ့ ကိုန်ဗျင်မဒ်ဒြပ်ဇကုဂ် ညးဟံ့ဝံဒိုန်ကိုဇကုတဲ့ ညင်ရဲတံ့ဆုကောန်ဆုသိုသုတ်ဂ် ကိုရ ကောန်တြာသိုင်ဂ် ညးပိုက်ထေံတဲ့ ညးထေံကွေဲနုးပုန်ရသံ့။ ဟိုတ်ဂ်ရ ပဗိုကို ကောန်ဆုသိုဂ်တဲ့ ဝေတ်ဇကုတဲ့ က္လိဗဒ်ခန္တီလအေင် က္လိဗဒ်မေတ္တာကရုဏာစိုတ်ညိ” ဗောဓိသတ်(ဣသိ)ဂး။ (၅၅၀။ ဇ-၁၄၉။ ပ-၄၁၉။ အစွောံ။) (မ္ဗိုဟ်ထချိုဟ် = ကြံသကာတ်။ ကြံကြ။) ပဲ့မူဗျာ/ “—၊ သင့်ကို တိုင်း၌နေကုန်သောသူတို့သည် ဤမင်းသားသည် ငယ်သောကာလ၌လျှင် ဤသို့ရှုန့်ရင်းကြမ်းကြုတ်၏။ ကြီးသောကာလ၌ မင်းအဖြစ်သို့ရောက်၍ အဘယ်မည်သည်ကို ပြုလတ္တံ့နည်း။ ဤမင်းသားကိုမို၍ ငါတို့အား အဘယ်မှာစီးပွားဖြစ်နိုင်အံ့နည်းဟု သင့်အား အမျိုး၏ဥစ္စာဖြစ်သောပြည်ကို မပေးမူ၍ သင့်ကို တမာပင်ငယ်ကဲ့သို့ဖြစ်၍ ပြည်မှနှင်ထုတ်လိုက်သော အမှုကိုပြုကုန်လတ္တံ့။ ထို့ကြောင့် တမာပင်ငယ်နှင့်တူသော သဘောကိုစွန့်၍ ဤနေ့မှစ၍ ခန္တီ၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာနှင့်ပြည့်စုံသည် ဖြစ်လော့” ဟုဆို၏။ (၅၅၀။ ပ-၆၁၆/၆၁၇။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ “----- so the people of this kingdom, dreading what a prince so **fierce and passionate** may become when king, will not place you on the throne but uproot you like this Nimb tree and drive you forth to exile. Wherefore take warning by the tree and henceforth shew mercy and abound in loving-kindness.” (said the Bodhisatta.) (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-319)
- “ယံ့မွဲတံ၊ ဒေံဒေံမွဲဂ် မွဲးတံရံင်ရ။ ပဲ့ကောဒေံမချိုတ်အာဂ်ကိုလေဝ် ဆဗ္ဗတ်မုက္ခဝါဒေံလိုအာ ညိညကို ဟံ့မွဲသံ့။ စိုတ်ဒေံမ္ဗိုဟ်ဇချိုဟ်လောန်။ ကောပိုချိုတ်အာတဲ့ အဲကွဲယဲဃဲဣတပိုဂ် အဲမွဲဝံစသိုင်ရဂးတဲ့ စိုတ်ဒေံမိပ်တဲ့ ဒေံဟံ့ယံာ်ရောင်” ညးဂမ္ဘိုင်ဂ်းတဲ့ ကလောဂမ္ဘိုင်ဂ် ရိုဟ်တဗောဓိသတ်အိုတ်ရ။ (၅၅၀။ ဇ-၃၁၇။ ဒု-၁၈၂/၁၈၃။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ လူတို့သည် “အချင်းတို့၊ ကြည့်ကြကုန်လော့။ အစ်ကိုသေလတ်သော် ဤသူအား မျက်နှာတွန့်ခြင်းမျှသည်လည်းမရှိ။ အလွန်လျှင် နှလုံးခိုင်းမာ၏။ နှစ်စုသောဥစ္စာတို့ကို ငါသာလျှင် ခံ

စားရအံ့ဟု အစ်ကို၏သေခြင်းကို အလိုရှိယောင်တကား” ဟု ဘုရားလောင်းကို ကဲ့ရဲ့ကြ ကုန်၏။ (၅၅၀။ ဒု-၆၅၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ Men said, “See now, though his brother is dead, he does not so much as pull a wry face: he is a very **hard-hearted** fellow. Methinks he desired his brother’s death, hoping to enjoy a double portion.” Thus did they blame the Bodhisatta. (The Jataka: Vol. III & IV: Book IV: p-38) (**hard-hearted:** (adj) not caring about other people’s feelings/ Longman Dictionary/ အကြင်နာကင်းမဲ့သော။ ထောက်ထားညှာတာမှုမရှိသော။/ ရှေ့ဆောင်အဘိဓါန်။ ဦးလွင်ဦး။)

- “(ယုံဂစံစေ့ဖြေ)၊ ဖြေပုဂံမဲ့ဂ် ဗွဲစွတ်ဂ် ပွမမ္မိဟ်ထီၣ်ခါဟ်ဂ်ပတဲ ပွညးဂစိုတ်ကွေံကောန်ဇကု ဂ် ညးပကွာတဲ ဗွဲကြံဂ် ပွမမ္မိဟ်ထီၣ်ခါဟ်ဂ်ပတဲ ပွမဂစိုတ်ကွေံကောန်ညးဂ်ပုဂံရ။ ဂ်ဝီဝဲဂ် ခေံလလံအာရ။ ဂစံဖြေ၊ ဖေံလွအာရ၊ ဖေံဒိုင်ရ” ဗောဓိသတ်ဂး။ (၅၅၀။ ၆-၃၄၃။ ဒု-၂၆၇။ အစွေံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “ကြိုးကြာမ၊ အကြင်သူသည် စင်စစ် သူတပါးသည် သား ငယ်ကိုသတ်ခြင်း အစရှိသော ကြမ်းကြုတ်သောအမှုကို ပြုအပ်သည်ရှိသော် မိမိသည် အစားသတ်ခြင်း အစရှိသော ကြမ်းကြုတ်သောအမှုကို အစားပြုအပ်သည်ရှိသော် ငါသည် အစားပြုအပ်ပြီ။ ဤသို့သိ၏။ ဤမျှဖြင့် ထိုရန်သည်ငြိမ်း၏။ သင်သည် နေလော့၊ မသွား လင့်။” (၅၅၀။ ဒု-၇၅၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “Should one to retaliate, Wrong with equal wrong repay, Then his anger should abate; So, good heron, prithee stay.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book IV: p-89) (**prithee:** old use: “please”/ Longman Dictionary)
- ပြောဟိတ်ကောန်သိုင်ဂ် ပိဂံလဂးယု၊ မ္မိဟ်ထီၣ်ခါဟ်, သွါသွါ, ဒဇန်, သဟာသီတကို။ ပြောဟိတ်ဂ်တုန်လေဝ် လောဘလုလောန်တ ပဲ့ယသပတ်တဲ ---။ (၅၅၀။ ၆-၃၅၃။ ဒု-၂၉၁။ အစွေံ။) ပဲ့မူဗွာ/ ထိုမင်းအား ပိဂံလမည်သော ပုရောဟိတ်သည်ရှိ၏။ ကြမ်း ကြုတ်ရုန်ရင်းသော နိုင်ထက်ကလူမူတတ်သော ထိုပိဂံလပုရောဟိတ်သည် စည်းစိမ်၌ တပ်မက်သဖြင့် ---။ (၅၅၀။ တ-၁၂။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ His family priest, Pingiya by name, was a **harsh and cruel** man. Being greedy of fame, -----. (The Jataka: Vol. III & IV: Book V: p-105)
- ပဲ့ကာလဂ် ကောန်သိုင်ဗာရာဏသီဂ် ဗြဟ္မဒတ္တဂးယု၊ ကတ်ကွတ်ဇရေင်ဗောဓိသတ်ရ။ ကတ်ကွတ်ဗိုတ်ပိရ။ ကောန်သိုင်ဂ် မှုပကွတိခေံမ္မိဟ်ထီၣ်ခါဟ် သွါသွါသွာတ်မြဟ် ဒဇန်သ ဟာသီလောန်။ ဗောဓိသတ်မလေပ်လဝ် ကွတ်အင်္ဂိဗျာ မတီဟ္လာန်မ္မိဟ်ဂ် ညာတ်လက်သန် ကောန်သိုင်ဂ်တဲ သာဝံဟိုဒလောအံဗ္ဗောန်ကောန်သိုင်ဂ်ရ။ “ယုံဗြဟ္မဒတ္တကုမာ၊ ပွမ္မိဟ်ထီၣ်ခါဟ် သွါသွါသွာတ်မြဟ် ဒဇန်သဟာသီဝံဂ် ကလိဝံပိုန်ဟာန်, ဣန်သွါ, အလိုအသီဂ် ပိုန်ဟာန်ဣန်သွါဂ် ခေံဟံဗိုန်ဂ် ခေံဟံထီတိကိုဇကုရ။ ပိုန်ဟာန်ဣန်သွါဂ် နကြိလိုမ္မး ညင် ရ်ကွင်မပါအာ ဒေါဝ်မှာသွိတ်တဲ မသက်သွေဟ်သြင်စွဲစွေံဂ် မဒးဒ်ရ။ ဟိုတ်ဒ်သင်ဂ်ရ ပွ မ္မိဟ်ထီၣ်ခါဟ် သွါသွါသွာတ်မြဟ် ဒဇန်သဟာသီဂ် မ္မးလွဒ်ညိ။” (၅၅၀။ ၆-၃၅၃။

ဒု-၂၉၀/၂၉၁။ အစွောံ။) (မုဂ္ဂိုလ်ထိုဦး = သွဉ်သွဉ်။ သွတ်မြဟ်။ ဒဇန်။ သဟာသီ။) ပွဲမုဗ္ဗာ/ ဗာရာဏသီမင်း၏ ဗြဟ္မဒတ်မည်သောမင်းသားသည် ဘုရားလောင်းအထံ၌ ဗေဒင် သုံးပုံကိုသင်၏။ ဗြဟ္မဒတ်မင်းသားသည်ကား ပကတိအားဖြင့် ကြမ်းကြုတ်ရုန်းရင်း၏။ နိုင် ဝေဏိကလူမူတတ်၏။ ဘုရားလောင်းသည် အင်္ဂိဝိဇ္ဇာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုမင်းသား၏ ရုန်း ရင်းကြမ်းကြုတ်သော နိုင်ဝေဏိကလူမူတတ်သော အဖြစ်ကိုသိ၍ “အမောင်၊ သင်သည် ကြမ်းကြုတ်ရုန်းရင်း၏။ နိုင်ဝေဏိကလူမူတတ်၏။ ကြမ်းကြုတ်သဖြင့် ရသောစည်းစိမ် သည် အရှည်မတည်။ အစိုးရခြင်းသည် ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုကြမ်းကြုတ်သောသူသည် သ မုဒုရာ၌ လှေပျက်သောသူကဲ့သို့ တည်ရာကိုမရသည်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ကြမ်း ကြုတ်ရုန်းရင်းသည် မဖြစ်လင့်” ဟု ထိုမင်းသားကို ဆုံးမ(၏။) (၅၅၀။ တ-၁၀/၁၁။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုအင်္ဂလိက်/ The son of the king of Benares too, prince Brahmadata, was taught the three Vedas by him. Now he was by nature **harsh, cruel, and violent**. The Bodhisatta, by his power of divination knowing his character, said, “My friend, you are **harsh, cruel, and violent**, and verily power that is attained by a man of violence is shortlived: when his power is gone from him, he is like a ship that is wrecked at sea. He reaches no sure haven. Therefore be not of such a character.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book V: p-105)

- သင်ဂမ္ဘိုင်ကျင်ကောံ ပွဲဖြပ်သဘင်ဝေတဲ ကွဉ်ဗဒ်ဂလာန်ရ၊ “ယွံတီလတံ၊ သွတ်ကောန်တြုံ သိုင် ဗောဓိကုမာဂ် ဒဇန်သဟာသီလောန်သန်သွံ။ ဝမုကီဗီသကပ်မယှ်ဂ် ကိုတွဉ်ပိတ်ကွေံမတ် သိုဓါမူးဝံဂ် ဩမ္မုဉ်ဗီဇဉ်ဗီဇ လောန်သန်သွံ။ ဩသွဉ်သွဉ်လောန်သန်သွံ။ ဩသွတ်မြဟ် လောန်သန်သွံ။” (၅၅၀။ ၉-၃၅၃။ ဒု-၂၉၀။ အစွောံ။) (မုဂ္ဂိုလ်ထိုဦး = သွဉ်သွဉ်။ ဒဇန်။ သဟာသီ။ သွတ်မြဟ်။) ပွဲမုဗ္ဗာ/ တရားသဘင်၌ ရဟန်းတို့သည် “ငါ့ရှင်တို့၊ ဗောဓိမင်းသားသည် ထိုသို့သဘောရှိသော လက်သမား၏မျက်စိတို့ကို ထုတ်စေသတတ်။ ကြမ်းကြုတ်ရုန်းရင်းစွာ နိုင်ဝေဏိကလူမူတတ်စွာ” ဟု စကားကိုဖြစ်စေကုန်၏။ (၅၅၀။ တ-၁၀။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုအင်္ဂလိက်/ Then they raised a discussion in the Hall of Truth, saying, “Sirs, young prince Bodhi had the eyes of such and such an artisan put out. Surely he is a **harsh, cruel, and violent** man.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book V: p-105)
- “ယွံသိုင်မပြ၊ ဩသမ္ဘိမ္မုကွေတ်သတ်ဂ် ခေံမစိုန်ဒ်တဋ္ဌာန်ကျဟ်ညး မလေပ်ဖေက်ဘဲသံင်သာ ခေံမပေင်ဒိုင် နသိုဉ်ပတ်ဩ ခေံမ္မုတ်ကိုဇာတိ ဒဇိုက်မ္မုဉ်ဗီဇဉ်ဗီဇ နရက်ဝံမိမ္မုကိုဒတ် မ ကသီဇကုဟံမာန် မလောန်နုနရက်အဝိက်ဂ် မသွးပြာပ်အာဒိုင်သက်က်ရ။ ဩသတ်မွဲ မဟံ ဝံဂိုင်ကေတ် ဒြောအံဗ္ဗောန်တုပညာဂ် မဟံဝံစာ်စူးအာ နူကာမတဏှာဂ်ရ သတ်မထဏေန် ဒိုင် ပွဲကာမတဏှာဂ် ပွဲနရက်ဂံဂမိ မကုန်ဂြက်လောန်နုနရက်အဝိက်ဂ် မထေံကွေံဟံ မာန်ရ။” ဂလာန်မြဝံဂ် ပစ္စေဂဗုတ်ဟိုရ။ (၅၅၀။ ၉-၃၇၈။ ဒု-၃၇၇။ အစွောံ။) ပွဲမုဗ္ဗာ/ “(မြတ်သောမင်းကြီး)၊ ထိုပဋိသန္ဓေနေခြင်းသို့ ရောက်သောသူသည် ကြမ်းကြုတ်သော သဘောရှိသော သူတော်ကောင်းဖြစ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသုဘဟူ၍ရှုအပ်

သော ကျင်ကြီးကျင်ငယ်ဖြင့်ပြည့်သော အမိဝမ်းဟူသောငှာသို့ ကပ်ရ၏။ အကြင်သတ္တဝါ တို့သည် မိမိကိုယ်၌ မက်မောကုန်သည်ဖြစ်၍ မစွန့်နိုင်ကုန်။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ကာမ ဂုဏ်တို့၌ ရာဂမကင်းကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။” (၅၅၀။ တ-၁၃၄။ ညောင်ကန်။)

- “ယုံဒေဝတ၊ အဲဟံဂုံကွတ်ကသီဏာ နူဋ္ဌာန်ခိုင်ပွဲဝံသံ။ အဲဟံဂုံပပြဘိုက် ဖအိုတ်ကျေ့ခြပ်ညး အမြဲပွဲဒက်ဂ် နူဇေမ္မေအဲမဆင် ကျာအမြဲပဲရောင်သံ။ မူပကွတ်ပွဲရောင် ဒေဝတမဂုံဟိုက် ရော” ဗောဓိသတ်(ဣသိ)ဂး။ --- “ယုံဒေဝတ၊ တေတြုံမစေလစဂ်တဲ ခေံဂ်ကဏာလ ကိုန် ခေံခံဏာပွဲဒက် ပွဲမူဟ်ဗေဓိဗေဓိ ခေံမပဂ် မူပမ္မဒေဝတ မဟံဟိုက်မ္မတ်ကိုခေံဂ် ရော” ဗောဓိသတ်ဂး။ (၅၅၀။ ၈-၃၉၂။ ၃-၄၃၅/၄၃၆။ အစောံ။) ပွဲမူဗျာ/ “နတ်သ မီး၊ သင်၏ကြာပန်းကို (ငါသည်)မဆောင်၊ မချိုး၊ အဝေးမှနမ်း၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အ ဘယ်အကြောင်းကြောင့် နံ့သာခိုးဟူ၍ (ငါ့အား)ဆိုအပ်သနည်း။” --- “နတ်သမီး၊ အ ကြင်ယောကျာ်းသည် ကြာစွယ်တို့ကို တူး၏။ ပုဏ္ဏရိတ်တို့ကို ချိုး၏။ ဤသို့ကြမ်းကြုတ် သောအမှုကိုပြုသော ထိုယောကျာ်းကို အဘယ်ကြောင့် သင်သည် မဆိုသနည်း။” (ဘု ရားလောင်းရသေ့သည် နတ်သမီးအား ဆို၏။) (၅၅၀။ တ-၂၂၃/၂၂၄။ ညောင်ကန်။) ပွဲ မူအေဂံလိက်/ The Bodhisatta seeing him said, “You call a man thief if he smells the flower from afar: why do you not speak to that other man?” So in talk with her (the goddess) he spoke the third stanza: -- “A man who digs the lotus-roots and breaks the stalks I see: Why don’t you call the conduct of that man **disorderly**?” (The Jataka: Vol. III & IV: Book VI: p-192) (disorderly: (adj) ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရဖြစ်သော။ စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ဖြစ်သော။)
- (တြုံဂ် ဒေဝတဗက်ဂလာန်သမ္မာတဲ တွဟ်နတိုပ်ဂစိုတ်ကျေ့မဇကုဂ် ခါခိုင်ကတိုင်ရ။ ပွဲကာလ ဂ် သွတ်ကောန်ခေံဂ် ဂးသင်ဏာအ်ရ။) “ယုံမပို၊ မပိုသိုက်ဗလးဒဒိုက်မဇကုတဲ ပ္ဍိုက်ဒဒိုက် စိုတ်သင်ဝံ ခေံမဟုတ်အာနူကသပ်ညးမပြဲ စိုတ်ဂ်ကလိဂံတဲ ပွဲမကလိကျေ့ဒတဲမြမောင်ဇကု ဒတဲမြမောင်ညးသင်ဝံ တွအဲပွဲရောင်သံ။ တွအဲမူဟ်ဗေဓိဗေဓိသန်သံ။” (၅၅၀။ ၈-၄၄၆။ ၇-၉။ အစောံ။) ပွဲမူဗျာ/ “ဖခင်၊ သင့်အဖသည် ယုတ်မာစွာသော ထိုအဖကို ဆင်းရဲမှ လွတ်စေအံ့ ဟူသောအကြံကို ရအပ်ပြီ။ သင်ဖခင်သည် ပစ္စုပ္ပန်စီးပွား သံသရာစီးပွားကို လွန်သော ကြမ်းကြုတ်ခွာသော ပိတုဃာတကကံကို ပြုဘိ၏။” (၅၅၀။ တ-၆၅၇။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ Hearing this, the boy answered by repeating a half stanza: “Thou hast done sinfully in wishing this, And for the deed, a **cruel** deed it is.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book X: p-29)
- ကောန်သမ္မေဟ်မရနက်ကိုတရ်ဂ်တုန် ခေံပွဲမဲ့ကုသဒ္ဓါ ခေံပွဲဝံသွင်သျှိုက်ရတ်ပိ ခေံမူဇိုတ် မမူဟ်ဗေဓိဗေဓိ ခေံမဟံမဲ့ကိုဇြဟာန်သိုန်ပွဲလအာတ် ခေံမူကိုဇင်ဂမ္မက်တဲ ရင်ဒါဒိတ်ဂ် ခေံ ရိုဟ်ပိုက်တဲ ခေံစင်ထောံကျေ့ရ။ လအာတ်ဂမ္မိုင် ခေံလက်တဲ ခေံကိုဇေက်ပိတ်ဏာကျေ့ နူ ဋ္ဌာန်ဂ်ရ။ မမိက်ကိုညိညဗွတ် နတုင်ကွတ်သွတ်မဲ့တုင် ဂိုင်ပျိုန်ထွတ်ကျေ့ညိကို ဟံကိုညး

ရ။ (၅၅၀။ ၆-၄၅၀။ ၇-၄၀/၄၁။ အစွော။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ခြောက်ယောက်မြောက်ဖြစ်သော သားသည်ကား သဒ္ဓါခြင်းမရှိ၊ **ခက်ထန်သောစိတ်ရှိသည်**၊ အလှူခံတို့အား ချစ်ခြင်းမရှိ သည်။ ဝန်တိုခြင်းရှိသည်ဖြစ်၏။ အလှူတင်းကုပ်ကို ဖျက်ဆီးပြီးလျှင် မီးတိုက်၍ အလှူခံတို့ ကို ပုတ်ခတ်ရိုက်နှက်၍ နှင်ထုတ်စေ၏။ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူအား မြက်ဖျားဖြင့် ထုတ်၍ ဆီပေါက်မျှကိုလည်း မပေး။ (၅၅၀။ တ-၆၉၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ But the sixth of the line was without faith, **hard-hearted**, loveless, niggardly; and he demolished the almonry, burnt it, beat the beggars and sent them about their business; gave no one so much as an oil drop on the end of a blade of grass. (The Jataka: Vol. III & IV: Book X: p-40)

- “(ယုံသွိုင်ကန်)၊ ဩဉ္ဇးမဲ့ဂ် သွာန်သွိုင်သွိုဟ်မကျင်စိုပ်ဂ် နစိုတ်ဟေင် ဗစာရဏာတဲ သွာန်ဂ် သွဟ်ရထသိုမာန်ရ။ ဟံသေင်ကိုဒတဲမြမောဝ်ဇကု မ္ဗမမ္မိုဟ်ထီၣ်ဗျိုဟ်ဂ် ဟံဂပ်ဂပ်ပျှဲ ရ။ ပဲ့ကာလဒတဲမြမောဝ်ဇကု မကျင်စိုပ်ဇကုဂ် ဟံကိုဖုတ်ကျေရ။ ပုဂ်မသွတေင်သ်ခွံဂ် တပညာရောင်သွေးရ။” (၅၅၀။ ၆-၅၂။ ၈-၃၃၃/၃၃၄။ အစွော။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “သိကြား မင်း၊ အကြင်သူသည် နက်နဲသောပြဿနာကို စိတ်ဖြင့်ကြံသည်ရှိသော် ဖြေအံ့သောငှာ စွမ်းနိုင်၏။ အစီးအပွားကိုလွန်သော ရုန့်ရင်းကြမ်းကြုတ်သော အမှုကိုမပြု။ အခါသို့ ရောက်သော စီးပွားခြင်း၏အကြောင်းကို မယိုယွင်းစေ။ ထိုသို့သဘောရှိသောသူကို ပညာ ရှိသောသူဟူ၍ ဘုရားအစရှိသော ပညာရှိတို့သည် ဆိုကုန်၏။” (၅၅၀။ ပဉ္စ-၆၇။ ညောင်ကန်။)

- ဗောဓိသတ်(သွိုင်ကုသ)ပုန်တုန် လုက်ထပိုဂိတု မဒးကျင်ဒင်ဒဒိုက် သိုဝေဝံင်တူ ဖြေဟ်ဖြဲ တဲမဲလောန်ဂ်ဒိုတဲ “အဲဝံ ဟိုတ်ဒမာနူဗြဲတဲ မဒးကျင်ဒင်ဒဒိုက် မဒိုဒိုက်တဏှာ၊ ဂ်လေဝ် အဲဟံဝံညာတ်မုက် ဗိုဒ္ဓင်ရုပ်ဓဉ္ဇဏီ အဲမဒးပဝေင်လွီသွေးရ။ ဗြဲဝံ မ္ဗုနိတ်ဗျိုဟ်ထီၣ်ဗျိုဟ် ကြိုင် သကာတ် ဓဇန်သဟာသီလောန်သန်သံ။ အဲကလေင်စ ကျောန်စိုတ်ကိုမိကိုမ တွဂုန်အဲစါဂ် ဒိုကုသိုရောင်။ မူဂုန်လွီဝေင်ကိုဗြဲသွေးဝံရော” ဂးတဲ ဗောဓိသတ်ချပ်ဗိုသွာဂုန်မိကိုမ ပုဗ္ဗကာ ရီဗါဗက် သွာအိန်တမိုဟ်တိုန်တဲ —။ (၅၅၀။ ၆-၅၃။ ၉-၁၇၃။ အစွော။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ကုသမင်းသည်လည်း ပဘာဝတီကိုမြင်ခြင်းငှာ မရသည်ဖြစ်၍ ခုနစ်လပတ်လုံး မကောင်း သောအစာ မကောင်းသောအိပ်ရာဖြင့် ပင်ပန်းရကား ကြံတော်မူ၏။ — “ငါ့အား ထိုပ ဘာဝတီဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ခုနစ်လပတ်လုံး နေပါလျက် ပဘာဝတီကို မြင် ခြင်းငှာမရ။ အလွန်လျှင် နိုင်မာ၏။ အလွန်လျှင် ညှဉ်းခဲစွ။ ငါတို့ကုသဝတီပြည်ကြီးသို့ ပြန်လည်၍ မယ်တော်ခမည်းတော်တို့ကိုသာ ဖူးမြင်အံ့” ဟု ဤသို့ကြံတော်မူ၏။ ထိုခဏ ၌ သိကြားနတ်မင်းသည် ဆင်ခြင်လတ်သော် ထိုကုသမင်းမြတ် ငြီးငွေ့သောအဖြစ်ကိုသိ၍ —။ (၅၅၀။ ပဉ္စ-၃၇၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ And the Bodhisatta not being able to get a sight of her, after seven months being sick of his hard bed and sorry food, thought, “What need have I of her? After living here seven months I cannot so much as get a sight of her. She is very **harsh and cruel**. I will go and see my father and mother.” At this

moment Sakka considering the matter found out how discontented Kusa was, -----. (The Jataka: Vol. V & VI: Book XX: p-157)

- “သိက်ဒ်လအ်အာ ဟံ့ဂံ့ကျင်စိုပ်အဲရော” အ္ဗာဂး။ “ယံ့ကောန်တလ၊ သမ္ဘာအဲဂ် ဒ်ဒုသီလ ရောင်အံ။ ကြံကြညွတ်မြတ်မဇောဟ်ထဇောဟ် ဤင်ကိုစဏာဲဥပွယ်လောန်။ ပသံစိုတ် သမ္ဘာအဲဂ်ဒ်လေဝ် ဂြင်တီဟံ့မာန်အံ” ဗမ္မးဗ္ဗဲဂ်ဂး။ (၅၅၀။ ၉-၆၄။ ပ-၂၀၆။ အစွေံ။) (မဇောဟ်ထဇောဟ် = မှိုဟ်ထဇိုဟ်) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “Master, by wife is the cause,” said he. And he told the Bodhisatta how she (his wife) was meek one day like a slave-girl, and **tyrannical** the next; how he could not make her out at all, ----. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-159)
- “ယံ့နဲပိုတံ၊ အဂံလိမာ စိုန်မဒ်ကမ္မတ်မ္မိဟ်ထဇိုဟ် ဆိတဇုက်ဒိုင်ပဲ့တဲကိုလေဝ် ကျပ်တြဲ ပိုဂ် နတဲသွး ဟံ့မဲ့ကိုလွတ်မဲ့သတ်တဲ မဂံဝေတ်ကျေအဂံလိမာဂ် အံသဝ်လောန်ကျေရ” ဂမီ ဂမ္မိုင်ဂး။ (၅၅၀။ ၉-၅၃၇။ ၉-၃၄၃။ အစွေံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “ငဲ့ရှင်တို့၊ ညော်အံ့ဖွယ်ရှိစွ။ သဗ္ဗညုဘုရားသခင်သည် ထိုသို့သဘောရှိသော ရုန့်ရင်းကြမ်းကြုတ်စွာသော လက်၌သွေး ရှိသော ခိုးသူကြီးဖြစ်သော အဂံလိမာလမထေရ်ကိုစင်လျက် တုတ်လှံတံလက်နက် ကိုင်စွဲ တော်မမူဘဲ ဆုံးမတော်မူ၍ အဆိပ်မရှိသည်ကို ပြုတော်မူသဖြင့် ပြုနိုင်ခဲသောအမှုကို ပြုတော်မူ၏။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့မည်သည်ကား အံ့ဖွယ်ရှိစွ။ ပြုနိုင်ခဲသောအမှုကို ပြု တော်မူပေစွ” ဟု (ရဟန်းတို့သည်) စကားကိုဖြစ်စေကုန်၏။ (၅၅၀။ ပဉ္စ-၆၉၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ At that time they started this subject in the Hall of Truth, saying, “Oh! What a miracle, sirs, was wrought by the Blessed One in that he thus peacefully and without using any violence converted and humbled such a **cruel and blood-stained** robber as Angulimala: Oh! Buddhas verily do mighty works!” (The Jataka: Vol. V & VI: Book XXI: p-246)

(((((((((((((((((((((((((((((((())))))))))))))))))))))))))

မြိမြိန်

ဝေါဟာရ ‘မြိမြိန်’/ ‘မြိမ်မြိန်’ ဝံ ပဲ့အဘိဓါန်အ္ဗာဟာလီဒေဂ် ညးထွးလဝ်ဒဒ်ကြိယာမဲ့တဲ ညးကိုလဝ် အဓိပ္ပာယ် v. to take care of, to foster ရ။ ပဲ့အဘိဓါန်မန်ဗ္ဗာအ္ဗာထောန်သိုင်ဂ် ဝေါဟာရ ‘မြိ မြိန်’ ဝံ ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပာယ် ‘ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်သည်’ ရ။ အဓိပ္ပာယ်အ္ဗာဟာလီဒေမကိုလဝ် ဗတ်ဘာသာအေဂံလိက်ဂ်ကို အဓိပ္ပာယ်အ္ဗာထောန်သိုင်မကိုလဝ် ဗွဲဘာသာဗ္ဗာဂ်ကို ဒးရးတ်မဲ့မလောန် ရ။